

Arie de Bondt, oprichter HESY en PUM Sectorcoördinator Visserij, Visteelt en Visverwerking

door Jan-Willem Hefling, foto's via A. de Bondt

Arie de Bondt (66) werd januari 2016 aangesteld als sectorcoördinator bij de PUM, nadat hij reeds een viertal jaren als PUM expert missies deed in een aantal ontwikkelingslanden. Het gebeurt niet vaak dat je als redacteur een opvolger mag interviewen. Ik was sectorcoördinator van 2011 tot 2014. Maar we zullen het slechts zijdelings hebben over zijn werk voor PUM. Per slot is dit een interview in het verlengde van het verhaal over Hesy op de pagina's 10-12. We spreken elkaar in het kantoor van PUM, dat is gevestigd in het VNO/NCW gebouw vlak bij Den Haag Centraal.

Arie de Bondt als kersverse coördinator visserij, visteelt en visverwerking bij de PUM

De Bondt vertelt: "Ik ben Scheveninger en daar woon ik nog steeds. Na de MULO deed ik techniek bij de MTS en werd machinebankwerker, specialiseerde in ontwerpen en tekenen en kwam dus terecht in de installatietechniek. Ik haalde mijn erkenningen in de praktijk van een loodgietersbedrijf. Omstreeks 1980 vroeg mijn toenmalige baas of ik niet eens bij LNV wilde gaan kijken of er nationale of Europese subsidies zijn voor onderzoek naar methoden om water van de palingkweek te zuiveren. Die subsidies kregen we en in eigen beheer gingen we proefinstallaties bouwen. De eerste was in KerkAvezaath en de volgende in Oisterwijk. Het werden heel basale systemen die we later RAS gingen noemen. "

"Of we daarbij steun hadden van Wageningen? Nee, het klinkt misschien gek, maar die waren daar nog niet zo mee bezig. Ze gaven al wel cursussen viskweek. Met Professor Huisman begon die ontwikkeling daar. Pas toen de voerproducenten zich ermee gingen bemoeien werden grote stappen gezet. Ik

Karpervijver in Nepal

denk dan aan Trouw, Pro-
vimi, Coppens die bedach-
ten dat je het juiste soort
voer voor iedere vissoort
moet ontwikkelen. De sec-
tor ontwikkelde snel, was
veelbelovend en in 1989
begon ik Hesy. We hadden
alleen Catvis in Den Bosch
die soortgelijke systemen
voor meerval ontwikkelde,
maar we zagen elkaar niet
als concurrent. Heel vreemd
vind ik nog steeds dat LNV
en de Landbouwniversiteit
in die tijd alle mogelijke
steun gaven aan het Deense
Interaqua en ons niet wilden
zien. Die Deense systemen

Visvoer maken in Nepal

werkten zelden als beloofd en wij bewezen in de praktijk dat onze systemen productief konden zijn."

"De naam Hesy komt van mijn vrouw Hely en Sylvia, de vrouw van een zakenpartner. Toen we begonnen was ik heel blij dat mijn vrouw een baan had. We kwamen bepaald niet in een gespreid bedje terecht in een sector die nog nauwelijks bestond. Desondanks ontwikkelde het bedrijf zich goed en in 1995 kon ik mijn twee zoons in het bedrijf nemen. Werk zat. Het eerste buitenlandse avontuur begon al in 1984. Dat was een heel innovatief bedrijf in Patras, Griekenland. Aquaponics! Een dubbelwandige kas, zonnepanelen, tomaten en paling"

"Sedert een aantal jaren hebben mijn zoons het bedrijf overgenomen en doe ik het rustig aan. Zo kwam ik bij de PUM, waar ik mijn ervaring kan inzetten voor bedrijven in ontwikkelingslanden (JWH: PUM is een NGO opgezet door BuZa en VNO om bedrijven in ontwikkelingslanden te helpen met know how van gepensioneerde Nederlandse ondernemers. Meer info: zie www.pum.nl).

De eerste klus was meteen een mooie: een producent van karpers en channa nabij Lahore in Pakistan (Leghari fish farms). De opkweek en het afmesten vond daar plaats in open water. Mortaliteit was hoog en de productiviteit was laag. We zagen al snel dat het bedrijf enorm gebaat zou zijn bij opkweek in een beter ge-

controleerde omgeving. Ze bouwen daar nu een RAS systeem en het is natuurlijk erg leuk dat HESY daar de installatie mag leveren voor de productie van 500.000 pootvisjes van 50 gram per jaar. Agentschap NL is goed voor 60% steun. De totale projectwaarde is € 1.350.000. Dat is voor een klein deel het RAS systeem, maar betekent ook een investering in beluchting van de vijvers en van alles om daar goede kwaliteit vis te produceren voor de lokale markt."

"Als je dat stukje schrijft voor Aquacultuur: zet er dan bij dat ik mensen zoek die ons PUM team willen komen versterken. Ik zoek mensen uit de hele vissector, maar vooral mensen die weten van visteelt en visvoer. Ze kunnen me bellen of mailen. Als je van een beetje avontuur houdt en van enkele weken per jaar reizen naar plaatsen waar je als toerist niet gauw komt, moet je het zeker doen!"

Dus lezers, noteer: Arie de Bondt: 06-54232816 of Arie.de.Bondt@pum.nl

*Beluchte garnalenvijver
in Indonesië*